41

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 20293/198

Atina, 29 Ağustos 1896

Tevfik Paşa'dan Asım Bey'e

Son kargaşaların kışkırtıcıları bazı anarşist Ermeniler, Perşembe günü Pire'ye giden "Gironde" adlı Fransız yolcu gemisine binmişlerdir.

Bu anarşistlerin orada inip inmediklerini, adlarını ve gitmek istedikleri ülke hakkında bilgilenmenizi ve bana iletmenizi rica ediyorum.

Hareket ve davranışları hakkında da beni haberdar kılın.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf

Marsilya, 29 Ağustos 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Mümkünse, 28 Ağustos tarihli telgrafta sözü edilen geminin adını ve kişilerin eşkallerini bana telgraf olarak geçmenizi rica ediyorum.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 20294/164

Marsilya, 30 Ağustos 1896

Tevfik Paşa'dan Mavroyeni Bey'e

29 tarihli telgraf alındı.

Sözü edilen anarşistlerin binmiş olduğu geminin adı "Gironde" dur. Bu kişilerin eşkalleri bilinmemektedir.

30 Ağustos 1896 tarihli Sadaret yazısının suretidir

Devletlü efendim hazretleri

Osmanlı Bankası'na saldırarak kargaşa çıkartan ve Marsilya'ya gitmek üzere vapura bindirilip İstanbul'dan çıkarılmış olan şahıslar arasında iki de subay bulunduğu, güvenilir kaynaklarca haber verildiğinden Marsilya'ya vardıklarında bunların ve diğerlerinin orada kimlerle bağlantı kurduklarının ve nereye gittiklerinin uygun yollardan araştırılması hususunda elçiliğe acele tebligatta bulunulması Zabtiye Nezareti'nden bildirildiğinden, gereğinin yapılarak araştırma ve istihbarat sonuçlarının bildirilmesine gayret gösterilmesi konusunda yazı yazılmıştır.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 51

Marsilya, 31 Ağustos 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

164 sayılı telgraf alındı.

Fransız Hükümeti'nin, Ermeni anarşistler buraya geldiklerinde onları tutuklayacağını ve siyasi mahkum olarak davranacağını valilik bana bildirmektedir. Sayın ekselanslarının talimatlarını yerine getirmek için tüm tedbirleri aldım ve onları fotoğraflamak için mümkün olan her şeyi yapıyorum.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 226/20297

Paris, 31 Ağustos 1896

Tevfik Paşa'dan Münir Bey'e

Marsilya'ya giden "Gironde" gemisine binmiş olan anarşist Ermeniler arasında iki subayın da bulunduğu bilgisi gelmektedir.

Bu nedenle, bu durumun kontrol edilmesi, başkonsolosun bu kışkırtmacıların hareket ve davranışlarını her an gözetleyerek onların tüm eylemlerinden sayın ekselanslarınızı haberdar etmesi amacıyla gecikmeden gerekli talimatları vermenizi rica ediyorum.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 11/400

Atina, 1 Eylül 1896

Asım Bey'den Tevfik Paşa'ya

198 sayılı telgraf alındı.

Edinilen bilgilere göre "Gironde" adlı Fransız yolcu gemisi Pire'ye gelmiş, fakat kaptanı gemide bulunan on yedi anarşist Ermeni'den hiç birisinin inmesine müsaade etmemiş ve bunlar Marsilya'ya doğru gitmişlerdir.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 450

Paris, 2 Eylül 1896

Münir Bey'den Tevfik Paşa'ya

Ekselanslarının 226 sayılı telgrafını almadan önce, Dışişleri bakanına anarşistlerin işlediği suçlar konusunda dikkatini çekmek üzere suçluların cezalandırılması konusundaki istisnai durumların belli olduğuna dair bir not (nota) ilettim. Cumhuriyet Hükümeti'nin, aynı zamanda tehlikeli olan bu insanların Fransa'ya kabulünü reddedeceğini kuvvetle ümit etmekteyim.

Bugün, Fransa Hükümeti'nin söz konusu anarşistleri Fransa'ya geldiklerinde tutuklamak ve onlara siyasi tutuklu muamelesi yapmak üzere tedbirler aldığı ve bu meyanda önceden Marsilya valisine gerekli emirleri vermiş olduğu şeklindeki haberi teyit ettim.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 459

Paris, 4 Eylül 1896

Münir Bey'den Tevfik Paşa'ya

450 sayılı telgrafımın devamıdır.

Marsilya'ya dün gelmiş olan on yedi Ermeni anarşist beşli gruplar halinde tutuklanmışlardır. Şeflerinde polisin ele geçirdiği bir tabanca bulunuyordu.

Onlara karşı alınan tedbirlerle ilgili yaptığım müracaatlar üzerine ikinci bir Ermeni anarşist konvoyunun Marsilya'ya bilahare varışı tarafıma bildirilmiştir. Suriye olaylarına karışmış ve Kıbrıs'ta Gironde'a binmiş olan diğer sekiz kişi Amerika'ya hareket edinceye kadar Marsilya polisi tarafından sıkı bir şekilde gözetim altında tutulmuşlardır.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 58

Marsilya, 4 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Dün akşam saat 10.00'da gelmiş olan Gironde vapurundan on yedi anarşist beşli gruplar halinde tutuklanmış olarak karaya çıktı; şefleri polisin teslim aldığı bir tabanca taşıyordu. Diğer sekiz kişinin tutuklanmış olarak Kıbrıs kıyılarında olduğu ve Suriye olaylarına karışmış olabilecekleri bildirilmiştir, ben onları gözetlemeleri için polise sıkı sıkı emir verdim. Sekiz gün içerisinde Amerika'ya gitmek zorundadırlar.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf

Sayı: 60

Marsilya, 5 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Hamparzunian isimli bir tüccar bugün deniz nakliye şirketiyle İzmir'e gidiyor.

Tutuklu bulunan on yedi anarşist, ailelerinin mevcudiyetini tehlikeye atmaktan çekindiklerini öne sürerek kimliklerini tanıtmayı reddediyor ve İstanbul'da kendilerine aksi yönde söz verilmiş olmasına karşılık tutuklu bulunmaktan yakınıyorlar. Son anda onlara kimlik cüzdanı verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu konudaki ayrıntıları elde etmeye çalışacağım. Hiç kimseyle görüşemiyorlar.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 20408/234

6 Eylül 1896

Tevfik Paşa'dan Münir Bey'e

459 sayılı telgraf alınmıştır.

İstanbul'dan sürülen ve Kıbrıs Adası'ndan Marsilya'ya gelmiş olan Ermeni anarşistlerin New York'a gidecekleri güne kadar tutuklu olmalarından dolayı Fransız Dışişleri bakanına İmparatorluk Hükümeti adına şükranlarımızı ifade ediniz.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 465

Paris, 6 Eylül 1896

Münir Bey'den Tevfik Paşa'ya

Marsilya'daki başkonsolosumuz bana, tutuklu on yedi Ermeni arasında herhangi bir subayın bulunmadığını telgrafla bildirdi.

Onlar da ailelerinin tehlikede olduğu bahanesiyle kimliklerini açıklamaktan kaçınmışlar ve İstanbul'da kendilerine aksi yönde söz verilmiş olmasına karşılık tutuklu olmaktan yakınmışlardır. Netice itibariyle konsolosumuzun ayrıntılarını elde etmeye çalıştığı kesin bir kimlik bilgisi vermişlerdir.

Mahkumlar hiç kimseyle görüşemiyorlar.

Osmanlı İmparatorluğu Büyükelçiliği
Sayı: 10380/463

Paris, 9 Eylül 1896

Cevap: Ermeni ihtilalcilerin Marsilya'ya gelişi.

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa

Sayın Bakan,

450 sayılı telgrafımla ekselanslarına bildirdiğim gibi, geçen 31 Ağustos (1896) tarih ve 226 sayılı Bakanlık telgrafını almadan önce, Sayın Hanotaux'ya, İstanbul'dan sürülmüş olan Ermeni anarşistlerin Fransa sınırlarına kabulünün reddedilmesini rica eden bir mektup göndermiştim.

Bugün ekte, 29 Ağustos tarihini taşıyan bu mektubun bir nüshasını ekselanslarına takdim etmekten şeref duyarım.

Ekselansları ayrıca ekte, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün İçişleri Bakanlığı adına, Marsilya'ya beklenen ikinci bir anarşist konvoyu ile ilgili alınmış olan tedbirler konusunda beni bilgilendirmek maksadıyla göndermiş olduğu mektubun nüshasını da görecektir.

Ekselanslarının yine bir nüshasını ekte göreceği gibi, ben de bu sebeple menfaatimize olduğu inancını taşıdığımdan Fransız Hükümeti'ne şükranlarımı bildirdim.

Ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

Münir

Kopya

Münir Bey tarafından Dışişleri Bakanı Sayın Hanotaux'ya gönderilmiş olan 29 Ağustos 1896 tarihli mektubun sureti.

İstanbul'da çeşitli olaylara karışıp, son günlerdeki olayları provoke ederek Osmanlı Bankası'na saldırmış olan Ermeniler İmparatorluk'tan sürgün edilmişler ve muhtemelen Marsilya'ya gelmek niyetindedirler.

Fransa, cömertlik içerisinde misafirperverliğini her mevki ve her milliyetten yabancılara göstermektedir, fakat açıkça şüpheli bir karakter taşıyanları sınırdışı etmekte tereddüt etmemelidir. Burada suçlar apaçık ortadadır ve suçluların cezalandırılmaları konusundaki istisnaî durumlar bellidir.

Dolayısıyla, Cumhuriyet Hükümeti'nin aynı zamanda tehlikeli olan bu insanların Fransa'ya kabul edilmesini reddeceğini kuvvetle ümit etmekteyim.

Yüce takdirlerinize sunduğum düşünceler dışında, güvendiğim kaynaklardan aldığım bilgilere göre, burada bulunan Ermeni mihrakların Büyükelçiliğimiz ve personeline karşı suikast tasarladıklarını da göz önünde bulundurmanızı ümit ediyorum. Bu durumda, olmaz ya, bir an için İstanbul'dan sürülmüş olan anarşistler bir süre için Fransa'ya gelsinler ve hoş görülsünler, söz konusu suikastçiler muhtemelen burada etkili bir yardım görecek ve cesaret bulacaklardır.

Eğer size bu özel durum için yazmakta rahat davranıyorsam, söylediğim gibi bu, Fransız Hükümeti'nin önceden tedbir almayı tercih edebileceği fikrinden kaynaklanmaktadır.

Paris, 4 Eylül 1896

Emniyet Genel müdüründen Türkiye Büyükelçisi
Ekselans Münir Bey'e

Kopya

Sayın Büyükelçi,

"Gironde" gemisiyle gelmiş olan Ermeniler için alınan tedbirlerin Marsilya'ya gelmek üzere Selanik'te gemiye binmiş olan yirmi dört Ermeni için de alınmış olacağını bildirmekten şeref duyarım.

Ekselanslarının duacısıyım.

Bakan Adına
Emniyet Genel Müdürü
Charles Blanc

Münir Bey tarafından Sayın Hanotaux'ya gönderilmiş olan 4 Eylül 1896 tarih ve 10372 sayılı mektubun sureti.

Ermeni anarşistler ve Osmanlı'yı ilgilendiren diğer suçluların Fransa'ya gelmeleriyle ilgili konuda Cumhuriyet Hükümeti'nin nazik çabalarıyla almakta olduğu tedbirleri gerek Bâbıâli'ye gerekse Saray'a bildirmek görevimdir.

Burada, bu fırsattan istifade ederek minnet duygularımı belirtmek istiyorum, ayrıca bu samimi duygularımı sayın İçişleri bakanına ve kendilerinden Başkonsolosumuz Mavroyeni Bey'in gönderdiği raporlarda övgüyle söz ettiği Marsilya'daki yetkililere de iletmenizi rica ediyorum.

Osmanlı İmparatorluğu Büyükelçiliği
Sayı: 10402/477

Paris, 11 Eylül 1896

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa'ya

Konu: Marsilya'ya gelmiş olan Ermenilerin listesi

Sayın Bakan,

"Sidon" ile Marsilya'ya gelmiş olan Ermenilerle yine bu şehre Kıbrıs'tan "Gironde" ile gelmiş olanların ayrıntılı listesini ekselanslarına ekte sunmaktan şeref duyarım.

Ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

S. Münir

Larnaka'da "Gironde"a binmiş olan Ermenilerin beyanı:

1-*Kirkor Samelian :* 24 yaşında, Diyarbakırlı, 19 Nisan 1896 tarih tezkereli, İskenderun'da gemiye binmiş ve İzmir'e gelmiş, sonra Kıbrıs'ta Gironde'a dahil olmuş.

2-*Kiworts Geskolian :* 15 Yaşında, Protestan Ermeni, 2 Nisan 1896 tarih tezkereli, İzmir'e Samsun'dan gelmiş, oradan da Kıbrıs'ta Gironde'a dahil olmuş.

3-*Girgor oğlu Agob :* 23 yaşında, Mamuretülazizli, 11 Temmuz 1896 tarih tezkereli, ...'den İzmir'e gelmiş, Kıbrıs'ta Gironde'a binerek arkadaşlarına katılmış.

4-*Kiorg oğlu Stephan :* 18 yaşında, Diyarbakırlı, 28 Şubat 1896 tarih tezkereli, İskenderun'dan gemiyle İzmir'e gelmiş, sonra da Kıbrıs'ta Gironde'a dahil olmuş

5-*Serkos oğlu Hagob :* 23 yaşında, Diyarbakırlı, 29 Mart 1895 tarih tezkereli, bir İngiliz gemisiyle Beyrut'a oradan da Kıbrıs'a gelerek Gironde'da arkadaşlarına katılmış.

6-*Martakis oğlu Garabed :* 30 yaşında, Protestan Ermeni, Mamuretülazizli, 10 Haziran 1896 tarih tezkereli, Beyrut'a gitmek üzere Karayoluyla Samsun'a gelmiş, İstanbul yönüne gemiye binmiş ve Kıbrıs'a gelerek Gironde'a dahil olmuş.

7-*Badneli Astour oğlu Nikogos :* 15 yaşında, Protestan Ermeni, Mamuretülazizli, 28 (...)* 1896 tarih tezkereli, Beyrut'a gitmek üzere karayoluyla Samsun'a gelmiş, buradan İstanbul'a daha sonra da Kıbrıs'a gelerek Gironde'a dahil olmuş.

8-*Agob Garmichian :* 22 yaşında, Diyarbakırlı, 17 Haziran 1896 tarih tezkereli, İstanbul'a gelmek için İskenderun'dan gemiye binmiş, İzmir'de inerek Kıbrıs'a gitmiş ve orada Gironde'a dahil olmuş.

Sidon Vapuruyla Marsilya'ya gelen Ermeniler

1-*Miran Karoukian :* İstanbul'da doğdu, 21 yaşında, rıhtımda işçi, bekâr. Marsilya'ya 7 Eylül 1896'da "Sidon"la geldi, parasız. Yeni bir emre kadar kalacak. Petit Versailles Rue, Nationale Oteli'nde kalmaktadır.

2-*Dostonnian Krikor :* Ordon ile Tekhchone'un oğlu olarak 1846'da Sivas'ta doğdu. 1866'da evlendi, iki çocuk sahibidir. İstanbul'da rıhtımda gündelikçi mesleği ile meşguldü, parasızdır, yeni bir emre kadar Marsilya'da kalacaktır. Buraya Sidon ile geldi ve Petit Versailles Rue Nationale Oteli'nde kalmaktadır.

3-*Nacachian Garabed :* Marderos ile Sarra'nın oğlu olarak 1878'de Harput'da doğdu. Öğrencidir. Sidon ile gelmiştir ve parasızdır. Yeni bir emre kadar Marsilya'da kalacaktır. Yurtta barınmaktadır.

4-*Khachmanian Nigogos :* Tateos ile Zartar'ın oğlu olarak 1876'da Sivas'ta doğdu, bekar. İstanbul'da (...) idi. Sidon ile geldi, parasızdır, yeni bir emre kadar kalacak ve yurtta barınmaktadır.

5-*Gochdikian Mardiros :* Sarkis ile Serpouhie'nin oğlu olarak 1878'de Harput'ta doğdu, bekârdır, tenekecidir. Trabzon'da ikamet etmekteydi. Sidon'la geldi, parasızdır. Yeni bir emre kadar kalacak ve yurtta barınmaktadır.

6-*Sarrafian Bedros :* Kunduracı, Rapael ile Mariane'ın oğlu olarak 1866'da Sivas'ta doğmuştur, bekârdır. İstanbul'da ikamet etmekte idi. Sidon ile geldi ve parasızdır. Yeni bir emre kadar kalacak ve de yurtta barınmaktadır.

7-*Karakzian Agabriel :* Rıhtımda işçi. Maguer ile Elisa'nın oğlu olarak 1860'da Sivas'ta doğdu. İstanbul'da ikamet etmekteydi. Sidon'la geldi.

8-*Dastourian Gabriel :* Rıhtımda işçi, Andon ile Tekhchone'un oğlu olarak 1860'da Sivas'ta doğdu, evli, çocukları yok. Sidon'la geldi, parasızdır. Geçici olarak Marsilya'da kalmaktadır. Rue Nationale'de Petit Versailles Oteli'nde kalmaktadır. (İstanbul'da ikamet etmekteydi).

---

* Ayın adı okunamadı.

9-*Oniakan Ohannes :* Gündelikçi, 25 yaşındadır. Sivas'ta doğdu. Sidon vapuruyla geldi, parasızdır; yeni bir emre kadar kalacak. Lajor 45 Bulvarı'ndadır (Sivas'ta ikamet etmekteydi.)

10-*Bedikian Elmas :* Öğretmen. Mardiros ile Tekouhie'nin oğlu olarak 1860'da Sivas'ta doğdu. Samsun'da ikamet etmekteydi. Sidon ile geldi, parasızdır, yeni bir emre kadar Lajor 45 Bulvarı'nda kalacaktır.

11-*Sahakian Miran :* Sarraf. Gabriel ile Deghchouk'un oğlu olarak 1868'de Sivas'ta doğdu. 1890'da evlendi iki kızı ve bir oğlu var. Samsun'da ikâmet etmekteydi. Sidon ile geldi. Kötü muamele gördüğü için ülkesini terk ettiğini ve kendi parasıyla New York'a gitmek niyetiyle Marsilya'ya gelmiş olduğunu söylemektedir. 45 Boulevard de la Lajor'da Georges Sabath'ın yanında kalmaktadır.

12-*Sahakian Armenak :* Maliyeci. Gabriel ile Deghchouk'un oğlu olarak 1871'de Sivas'ta doğdu. 1893'te evlendi, bir kızı var. Samsun'da ikâmet ediyordu. Sidon'la geldi. Memleketi Sivas'ı kötü muameleye maruz kaldığından terk etti. Kendi parasıyla New York'a gitmek niyetindedir. Boulevard de la Lajor 45'tedir.

13-*Betchaktchian Vahan :* Öğrenci. Sarkis ile Guossel'in oğlu olarak 1878'de Sivas'ta doğdu. Samsun'da ikâmet ediyordu. Sidon ile geldi ve memleketini kötü muameleye maruz kaldığından terk etti, kendi parasıyla Amerika'ya gitmeyi tasarlamaktadır. 45 Boulevard de la Lajor'da kalmaktadır.

14-*Tchordoukian Nazaret :* Kunduracı. Sarkis ile Mamas'ın oğlu olarak 1856'da Sivas'ta doğdu. Ecpozione (?) adında karısı ve iki çocuğu vardır. Samsun'da ikâmet ediyordu. Kötü muamelelerden dolayı memleketini terk etti. New York'a göç etmeyi tasarlamaktadır. 45 Boulevard de la Lajor'da kalmaktadır.

15-*Belvian Avedis :* Ressam. Oskian ile Achouchane'ın oğlu olarak 1877'de Sivas'ta doğdu. Samsun'da ikâmet ediyordu. Memleketini New York'a gitmek için kendi iradesiyle terk etti. 45 Bulevard de la Lajor'da kalmaktadır.

16-*Buyajian Guregh :* Demirci Asadvor ile Marnusse'un oğlu olarak 1863'de Sivas'ta doğdu. Evlidir. Samsun'da ikâmet ediyordu. Marsilya'ya Sidon ile geldi. New York'a gitmeyi tasarlamaktadır. 45 Boulevard'de la Lajor'da kalmaktadır.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 70

Marsilya, 11 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

On yedi anarşist sürekli tutuklu iken son gelen ve serbest bırakılan Ermeniler Amerika'ya gitmişlerdir. 60'ı yoksul olan toplam 140 Ermeni nakliye şirketi (Bağdad ?) vasıtasıyla bu sabah İstanbul'dan gelmişlerdir. İçlerinde kılavuzlara para sağladığını beyan eden on sekiz yaşlarında Maria Azopian isimli biri vardır. Diğerleri gibi sıkı bir şekilde gözetim altında tutulmakta ve kendisi İsviçre'ye gitmeyi tasarlamaktadır.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 72

Marsilya, 12 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Mahalli basın on yedi anarşistin serbest bırakıldığını haber vermektedir, ancak bu haber düzmecedir. Benim gizlice öğrendiğime göre içlerinden ikisi, serbest kaldıktan sonra Fransa'da kalmak için Emniyet'ten izin istemişler, fakat bu mahalli idare Fransız Hükümeti'ne bunların sınırdışı edilmelerini tavsiye etmiştir.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 75

Marsilya, 15 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Israrlı ricalarım üzerine Vilayet birçok defa olduğu gibi bugün de Paris'ten on yedi anarşistin resimlerinin çekilmesi için izin istedi; bu maksatla ben de Osmanlı İmparatorluğu Büyükelçiliği'nden harekete geçmesini rica ettim, fakat siyasî mahkum telakki edildiklerinden bir netice alınamadı. Yalnız ekselansları, bu mahkumların suç işlediklerini ve liderlerinin çok tehlikeli olduğunu ortaya koyarak idari bir anlaşma çerçevesinde diplomatik yolla belki tatminkâr bir şey elde edebilir.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 20562/244

Paris, 16 Eylül 1896

Tevfik Paşa'dan Münir Bey'e

Marsilya Valiliği'ne on yedi Ermeni anarşistin resimlerinin çekilmesi ve bu resimlerden bir nüsha bize gönderilmek üzere başkonsolosumuza teslim edilmesi yetkisinin verilmesi hususunda lütfen Fransız Hükümeti nezdinde gerekli müracaatları yapınız.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 80

Marsilya, 16 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Mahallî basın, on yedi anarşistin serbest bırakılması için bir kampanya açmıştır. Bu on yedi anarşistin lideri, Cenevre'de oturan ve en kötü türden bir anarşist olan Gasparian'a

Osmanlı Bankası saldırısını ve diğer konuları anlatan bir mektup yazmıştır. Valilik mektubu göndermeden İçişleri Bakanlığı'nın bilgisine sunmuştur.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 82

Marsilya, 17 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Gizlice öğrendiğime göre mahalli yetkililerin elinde on yedi anarşistin elebaşılarının Londra Komitesi'ne mensup olduğuna dair kanıtlar vardır. Valilik bu akşam bu konu hakkında, daha doğrusu bu anarşistin Cenevre'deki ihtilalcilerle olan ilişkileri üzerine İçişleri Bakanı'na bir rapor sunacaktır. On'u yoksul olan altmış Ermeni, Messageries Maritimes'in Seyne vapuruyla nakliye şirketi vasıtasıyla gelmişler ve diğerleri gibi Amerika'ya gideceklerdir. Yirmi Ermeni bugün Havre üzerinden bu istikamete gidiyor.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf

Marsilya, 19 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Valiliğin on yedi anarşistin iki elebaşının Cenevre'ye kadar iki özel komiserle götürülmesi emrini verdiğini tam zamanında öğrenmiş bulunuyorum.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Telgraf
Sayı: 20633/190

Marsilya, 21 Eylül 1896

Tevfik Paşa'dan Mavroyeni Bey'e

19 Ağustos tarihli telgraf alınmıştır.

Adı geçen iki anarşistin isimlerini acele telgrafla bildiriniz.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 92

Marsilya, 21 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

190 sayılı telgraf alınmıştır.

İstediğiniz isimler Armen Garo ve Iratchian (İraçyan)'dır.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 90

Marsilya, 21 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

İki anarşist Cenevre'ye gitmeden evvel arkadaşlarına 1200 Frank para bırakmışlardır. Sayıları on beş olan bu kişiler Valiliğin sorumluluğunda Buenos Aires istikametine giden İtalyan Deniz İşletmeciliği Vapuru'na bindirilmişlerdir, ancak benim bilgilerime göre bu on yedi anarşistin tamamının Fransa'dan uzaklaştırılmaları konusunda henüz alınmış bir sınırdışı kararı yoktur.

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Şifre Kalemi
Telgraf
Sayı: 104

Marsilya, 29 Eylül 1896

Mavroyeni Bey'den Tevfik Paşa'ya

Cenevre'de bulunan iki anarşist hakkında elde ettiğim bilgiler şunlardır:

Rue Lictede Bock No: 7 adresinde, Ermeni sığınmacı olan bir taşbaskıcının (litografyacı) yanında ikâmet etmekte ve çarın hareketinden sonra Paris'e gitmeyi tasarlamaktadırlar; hergün Rue de Barouge No: 36'da ikâmet eden Gasparian ile görüşmektedirler.

Osmanlı İmparatorluğu Büyükelçiliği
Sayı: 10494/934

Paris, 10 Ekim 1896

Konu: New York'a gitmiş olan on yedi Ermeni'nin listesi

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa'ya

Sayın Bakan, Marsilya'daki başkonsolosumuzun bana ilettiği ve içerisinde son olarak Marsilya'dan New York'a giden on yedi Ermeni'nin ad-soyad ve diğer bilgilerinin bulunduğu teferruatlı bir listeyi ekte ekselanslarına ulaştırmaktan şeref duyarım.

Bu listenin bir nüshasını aynı şekilde Washington'daki maslahatgüzârımıza da ilettim.

Ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

(İmza)

S. Münir

28 Eylül 1896 tarihinde Marsilya'dan New York istikametine gitmiş olan Ermenilerin isim durumu

Sıra No	Ad ve Soyad	Dağılım			Milliyeti	İstikamet (Gittiği Yer)	Düşünceler
		Erkek	Kadın	Çocuk			
1	Kiper Chatzidepan	30	-	-	Ermeni	New York	İşçi
2	Petros Vriscor	30	-	-	"	"	"
3	Symeon Garabedyan	24	-	-	"	"	"
4	Ibaseli Garabedyan	20			"	"	"
5	Oranesse Panayan	21			"	"	"
6	Ohannes Serkisian	38			"	"	"
7	Kirkor Garabedyan	19			"	"	"
8	Manuel Manazzuganian	18			"	"	"
9	Djahar Vartanian	-	30		"	"	"
10	Sultane Vartanian	-	10		"	"	"
11	Vartan Vartanian	9	-		"	"	"
12	Ersabeth Vartanian			7	"	"	"
13	Surkouy Serkissian	15			"	"	"
14	Krikor Sagnian	23			"	"	Aşçı
15	Sarkis Tarporian	42			"	"	
16	Dicran Solomonian	22			"	"	
17	Sempatte Ispirian	18			"	"	

Osmanlı İmparatorluğu Büyükelçiliği
Sayı: 10624/619

Paris, 19 Kasım 1896

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa'ya

Konu: "Gironde" ile Marsilya'ya gelmiş olan 17 Ermeni anarşistin fotoğrafları

Sayın Bakan,

"Gironde" ile gelmiş olan on yedi Ermeni anarşistin fotoğraflarının düzmece olup olmadığı maksadıyla yapılmış olan araştırmalara ilişkin Marsilya başkonsolosumuzun iki adet raporunun nüshasını ekselanslarına ekte sunmaktan şeref duyarım.

Bu konuda Mavroyeni Bey tarafından sergilenmiş olan gayretler kuşkusuz övgüye layıktır ve ben ekselanslarının memnuniyetini ifade edeceğinden kuşku duymuyorum.

Ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

(İmza)

S. Münir

Türkiye'nin Marsilya Başkonsolosluğu
Sayı: 424

Marsilya, 3 Kasım 1896

Ekselans Hariciye Nazırı Tevfik Paşa'ya

Sayın Bakan,

31 Ekim (1896) tarihli Paris "Illustration" gazetesinin, "Gironde" ile gelmiş olan on yedi Ermeni anarşisti temsil eden J. Fabre'in çekmiş olduğu bir fotografı neşrettiği gözlemlenmiştir. Bu maksatla onların yanına, tutukevine nasıl girmiş olduğunu öğrenebilmek için ben de adı geçen şahsın atölyesine gittim.

Ekselansları hatırlayacaklardır ki, mahallî yetkililere yaptığım ısrarlı müracaatlarıma rağmen gizlilik teşkil ettiği gerekçesiyle bu kişilerin fotograflarını benim temin etmem mümkün olmadı, hatta Paris'te İçişleri Bakanlığı'na benim ricalarımla Emniyet tarafından yapılmış olan müracaatlar da bunun alınmasına imkan vermedi. Dolayısıyla Sayın Fabre'in kendisi tarafından gazeteye gönderilmiş olan bu resmin, bildiğimiz gibi Amerika'ya gitmeden evvel sadece bakımevinde (Hospice de la Charite) göçmenler arasındaki Ermeni tipleri temsil ettiğini öğrenmem beni şaşırtmadı. "Illustration" yönetiminin, adı geçen anarşistleri görünüşte temsil eden bir grubu gözler önüne sererken, İstanbul'da Osmanlı Bankası'na saldırarak can sıkıcı bu hadisenin bilinmesiyle birlikte okuyucularının ilgi ve merakını uyandırmak istemiş olabileceğini de ilave etti.

Her durumda ekselanslarına saygıyla şunu belirtmeliyim ki, bu fotoğraflara bizzat ben ulaşamadıysam, Marsilya'da hiç kimse ulaşamamıştır.

Ekselanslarına hizmet etmekten şeref duyduğum sayın Bakandan en derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

(İmza)
D. Mavroyeni

Türkiye'nin Marsilya Başkonsolosluğu
Sayı: 425

Marsilya, 4 Kasım 1896

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa'ya,

Sayın Bakan,

Dünkü 423 sayılı raporumu müteakip, son "Illustration" gazetesinde çıkmış olan bir grup Ermeni'nin resmiyle ilgili olarak Sayın Fabre'in çektiği fotoğrafın doğruluğu konusundaki bilgileri teyid etmek üzere Vilayet'e (Emniyet'e) yaptığım başvuruyu ekselanslarının bilgisine sunmaktan şeref duyarım. Vali Paris'te bulunduğundan ben de Genel Sekreter Sayın Regnault'yla görüştüm, o da bana, daha evvel ekselanslarının dikkatine sunduğum ve yazmakla şeref duyduğum hususlara uygun olarak şu bilgileri verdi:

"İçişleri Bakanlığı, St. Pierre Hapishanesi'nde birkaç hafta boyunca tutuklu olan ve aralarında Armen Garo ile Iratchian'ın da bulunduğu on yedi Ermeni'nin fotoğraflarının çekilme veya çektirilme yetkisini Vilayet de dahil hiç kimseye vermemiştir. Ekteki fotoğraf, emin olunuz, kesinlikle düzmecedir, fotoğrafları çekilmiş olan bu Ermeniler'in, spekülasyon yapmak maksadıyla resimleri çekilmiş herhangi bir grup Ermeni olduklarını tahmin ediyorum.

Tutukluluk süreleri esnasında on yedi Ermeni'ye hiç kimse yaklaştırılmamış, bunun için kesin emirler verilmiş ve talimatlar titizlikle takip edilmiştir.

Kaçakların on yedi kişi olmasına karşılık, Sayın Fabre'in grubunun on sekiz kişiyi ihtiva ettiğini belirtmeliyim ve bunların aralarından hiç biri ne türban nede fes giyiyordu, hemen hemen tamamı Avrupalı kisvesindeydi, neticede ne özel Komiser Sayın Leal, ne kabinenin sayın şefi, ne de onları gözetim altında tutan muhafız, tek kelimeyle giderken onları görenlerin hiçbiri hapishanede tutuklu olan on yedi Ermeni'den bir tekini dahi fotoğraf üzerinde teşhis etmemiştir.

Sizi heyecanlandıran bu hadisede, tahmin ediyorum ki, bir işletmenin spekülasyonunu görmek gerekir."

Sayın bakan, kendilerine hizmet etmekten şeref duyduğum ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

D. Mavroyeni

Türkiye'nin Marsilya Başkonsolosluğu
Sayı: 930

Marsilya, 8 Şubat 1897

Hariciye Nazırı Ekselans Tevfik Paşa'ya,

Sayın Bakan,

Selefim, Paris Büyükelçisi Ekselans Münir Bey'e gönderdiği geçen 29 Ekim (1896) tarih ve 417 sayılı raporuyla Osmanlı Hükümeti'nden, bir çok konuda, özellikle de Ermeni anarşistlerin ve dört ay önce Marsilya'ya gelmiş olan aynı ırktan göçmenlerin izlenmeleri konusunda yardım etmeleri için birkaç kişinin görevlendirilmesini istiyordu.

Ben de söz konusu teklifi ekselanslarına tekrarlıyorum:

Sayın M. Floret, Bouche du Rhône Valisi, ikinci rütbeden mecidiye;

Andre Regnault, Vilayet Genel Sekreteri, üçüncü rütbeden mecidiye;

Leal, Demiryolları Özel Komiseri, dördüncü rütbeden osmaniye;

Bonnaud, Merkez Komiseri, dördüncü rütbeden mecidiye;

Fabre, Özel Komiser Yardımcısı, beşinci rütbeden mecidiye.

Bu sonuncusu bugün bana tekliflerle geldi. Aynı zamanda Cenevre'de sığınmacı olarak bulunan ve Osmanlı Bankası'na yapılan saldırının failleri olan on yedi Ermeni'nin fotoğrafını bana iletme sözü verdi. Ayrıca elebaşları Armen Garo'nun şu anda Londra'da olduğunu ve İstanbul'a dönme niyeti taşıdığı bilgisini de verdi.

Mahalli yetkililerin Başkonsolosluğumuza yardımlarının devam etmesi için onlarla anlaşma yapmanın uygun olacağına inanıyorum ve ekselanslarından bu teklifimi yukarıya iletmesini ve gerekli desteği almasını rica ediyorum.

Kendilerine hizmet etmekten şeref duyduğum ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

Edhem

Bâb-ı Âlî

Hâriciye Nezâreti
Sayı: 23117/67
Sadâret
4837

Marsilya, 25 Mart 1897

Tevfik Paşa'dan Edhem Bey'e

Konu: Birkaç Fransız görevli ile ilgili teklife cevap

Gönderdiğiniz 9 Şubat (1897) tarih ve 930 sayılı, Marsilya'daki Ermeni tedhişçilerin gözetim altında tutulmaları için Başkonsolosluk adına çalışan bazı Fransız görevlilere farklı rütbelerde nişanlar verilmesini isteyen raporu aldım.

Bu konuda alınacak kararı bize bildirmesi için sadrazama gerekli müracaatı yaptım.

Bu arada, Sayın Fabre nezdinde, Galata'da Osmanlı Bankası'na saldırmış olan anarşistlerle ilgili bilgiler ile fotoğrafları, özellikle de Armen Garo ile ilgili olanları temin ederek bize ulaştırmanızı rica ederim.

İstanbul'da son olaylarda Osmanlı Bankası'na saldırmış olan 17 Ermeni'nin isim ve eşkalleri – Marsilya'da tutukevindeki notlardan alınmıştır:

Adı ve Soyadı	Nesebi	Mesleği	Yaşı	İka-metgahı	Özel Bilgiler
Garo Armen	Etyranman (ölü) ile karısı Marie'nin oğlu	Öğret men	23	İstanbul	Kumral bıyık, renkli çehre, oval surat
Antréasjian Hratchia	Stepan ile Marie'nin oğlu	"	25	"	Esmer çehre, saçlar ve gözler siyah
Dakesian Mueguer ditch	Dakes ile Anna'nın oğlu	Muhafız	37	"	Kırlaşmış çehre, sar-kık yüz, saçlar ve gözler siyah
Baronir Davith	Davith ile Marie'nin oğlu	Tamirci	İd.	"	Kıvırcık siyah saçlı, çukur tip çeneli (gamze)
Vartanian Setrok	Vartanik ile Marianne'ın oğlu	İşçi	22	"	Açık çehre, kare biçiminde kıvrık burun
Khatchadou rian Zareh	Khatchador ile Lucie'nin oğlu	İşçi	27	"	Kızıl sakal, çukur tip çene (gamze)
Khozignian Hagob	Thorose ile S. Marianne'ın oğlu	İşçi	28	"	Mat çehre, koyu renk saç
Haroutou nian Arakel	Haroutoun ile Ksature'un oğlu	İşçi	25	"	Yanlardan kelleşmiş, kül rengi gözler

Harnoulian Antranik	Sarkis ile Takouhie'nin oğlu	Doğra-macı (Dülger)	18	"	Kemerli burun, geniş surat, mat çehre...
Daniguian Minas	Abrahame ile Eglisabéte'in oğlu	" "	25	"	Çukur tip çene (gamze), mat çehre
Kapridian Sarkis	Kapriel ile Dirouhi'nin oğlu	Kapıcı (Bekçi)	23	"	Esmer sakal, siyah saç
Kizirian Arakel	Artin ile Techpkoun'un oğlu	Kahveci	28	"	Renkli çehre, kızıl saçlı
Kalledjian Proupéne	Manauke ile Horope'un oğlu	Maran goz	28	"	Sağ kolunun önünde yıldız biçiminde yara izi, esmer
Karaguavour ian Nerses	Mazdirof ile Antraresse'in oğlu	"	22	"	Çıkık alın, koyu kah-verengi gözler
Anouchian Yenok	Simon ile Sarah'ın oğlu	Yontma cı	23	"	İri ağız, siyah saç, yarma sakal
Gregorian Sahak	Grigar ile Soultan'ın oğlu	İşçi	25	"	Çok renkli çehre, si-yah saçlar
Migirditchia n Meghitar	Migirditch ile Armania'nın oğlu	İşçi	26	"	Kare biçiminde çene, çok renkli ve koyu çehre

Sayın bakan, kendilerine hizmet etmekten şeref duyduğum ekselanslarından en derin saygılarımın kabulünü istirham ederim.

Edhem

BOA. HR. SYS. 2802-4, 2749/25